

CoPack

ONDERWIJSPAKKET VOOR INTERACTIEVE PLANVORMING

Trainer Handleiding

REIKWIJDTE EN GEBRUIK VAN COPACK MATERIAAL

OULU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

© 2012 Oulu University of Applied Sciences · <http://copack.oamk.fi>

CoPack is gefinancierd door het Leonardo da Vinci Lifelong Learning Programme van de Europese Unie.

Dit document is gepubliceerd onder een Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 licentie.

Voor meer informatie over CoPack, kunt u contact opnemen met:

Mr **Jukka Tikkanen**

Oulu University of Applied Sciences
Metsäkouluntie 90660 Oulu
Finland
+358 10 2723 290
jukka.tikkanen@oamk.fi

Ms **Arja Maunumäki**

Oulu University of Applied Sciences
Metsäkouluntie 90660 Oulu
Finland
+ 358 10 2722 779
arja.maunumaki@oamk.fi

Inhoudsopgave

Wat is CoPack.....	4
Inhoud	4
Gebruiksvoorwaarden	5
Disclaimer.....	5
1 Inleiding tot collaborative planning	6
1.1 Basisconcepten	7
1.2 Kritiek op collaborative planning	7
1.3 Woordenlijst.....	7
1.4 Bronnen en aanbevolen literatuur	8
2 Een collaborative proces voorbereiden.....	9
2.1 Rollen en standpunten.....	10
2.2 Conflicthantering	10
2.3 Media en communicatie	11
2.4 Bronnen en aanbevolen literatuur	11
3 Methoden en instrumenten	12
3.1 Programme-based planning.....	13
3.2 Collaborative planning methoden	13
3.3 Bronnen en aanbevolen literatuur	14
4 Documentatie	15
4.1 Het documenteren van gebeurtenissen	16
4.2 Vergardernotulen.....	16
4.3 Gegevensbeheer.....	16
4.4 Bronnen en aanbevolen literatuur	17
5 Evaluatie.....	17

Wat is CoPack

CoPack is een toolkit die trainingsinstructie en materialen bevat over het onderwerp **collaborative planning**. Het is ontwikkeld om te worden gebruikt bij beroepstraining en voor universiteiten, voor het opleiden van studenten en professionals, betrokken bij natuurlijke hulpbronnen en het plannen van milieubeheer.

CoPack bestaat uit een set **materialen** zoals **handouts**, **oefeningen** en **diashows** die voor de lessen kunnen worden gebruikt. De kern van dit materiaal bestaat uit een separate **Methodenhandleiding** die beschrijvingen bevat van ruim 20 methoden en instrumenten voor collaborative planning en instructies hoe deze te gebruiken.

De Trainer Handleiding is de offline versie van de CoPack website copack.oamk.fi/nl. Het legt de reikwijdte en het gebruik van CoPack materiaal uit ten behoeve van de trainer. Materialen waarnaar wordt verwezen in dit boekje kunnen worden gedownload van de website. In overeenstemming met de CoPack gebruiksvoorwaarden, bieden we ook source files zodat trainers de materialen aan kunnen passen voor hun eigen doeleinden.

Cursisten zullen tijdens de lessen en oefeningen kennismaken met het materiaal. Zij hoeven de website niet te bezoeken of de trainershandleiding te lezen, maar voor geïnteresseerden is CoPack ook geschikt voor zelfstudie.

Inhoud

CoPack is onderverdeeld in vijf delen, die elk corresponderen met een praktijktrainingsmodule dat met behulp van de verstrekte materialen kan worden opgebouwd:

1. Het Introductie deel biedt een overzicht van de basisconcepten van collaborative planning.
2. Een collaborative proces voorbereiden zet de specifieke kennis en vaardigheden uiteen waarover planners dienen te beschikken alvorens een collaborative proces te starten of eraan mee te werken.
3. Het Methoden en instrumenten gedeelte introduceert het concept van programma-gebaseerde planning en de aanbevolen methoden voor dat concept.
4. In het Documentatie deel vinden gebruikers hints en oefeningen betreffende de documentatie van een collaborative proces.
5. Evaluatie behandelt het zelf-georganiseerde proces om de kwaliteit van collaborative werk te bepalen.

Hoewel het aanbevolen wordt de eerste drie delen in de genoemde volgorde te bestuderen, is dit minder belangrijk voor deel 4 en 5.

Gebruiksvoorwaarden

CoPack wordt gepubliceerd onder een Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 licentie.

De voorwaarden van deze licentie verlenen u toestemming om

- CoPack material kosteloos te downloaden en te gebruiken,
- CoPack materialen te wijzigen, te vertalen of anderszins aan te passen of uw eigen werk te creëren, gebaseerd op deze materialen,
- een onbeperkt aantal kopieën van de CoPack materialen te verspreiden of van uw eigen werk dat erop is gebaseerd,

indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Bronvermelding:** Kopieën van CoPack materialen of uw eigen werk dat erop is gebaseerd, dienen een copyright vermelding te bevatten waarin 'Oulu University of Applied Sciences' als oorspronkelijke uitgever wordt genoemd en een voor mensen leesbare internetlink naar de CoPack website <http://copack.oamk.fi>.
- **Share alike:** Het is u niet toegestaan CoPack materialen te verspreiden of eigen werk dat hierop is gebaseerd onder enige andere voorwaarde dan de genoemde.

Disclaimer

CoPack is ontwikkeld in het kader van twee projecten - EnTraCoP en TraCoPi. Beide projecten zijn gefinancierd door het Leonardo da Vinci-programma dat deel uitmaakt van het EU Lifelong Learning Programme. De inhoud van CoPack is volledig samengesteld door de projectpartners, en de Europese Commissie aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid voor hierin opgenomen informatie of de wijze waarop het wordt gebruikt.

De vermelde meningen zijn die van de auteurs. Hoewel alle mogelijke zorg is besteed aan de voorbereiding van CoPack, worden er geen garanties of verklaringen gegeven aangaande de volledigheid, de juistheid of de betrouwbaarheid van de hierin opgenomen informatie. Ook de de auteurs bieden geen enkele garantie dat de inhoud van enig document, website of andere bron waarnaar in CoPack wordt verwezen up to date, accuraat of compleet is.

CoPack is uitsluitend ontwikkeld als leidraad en degenen die gebruik maken van CoPack dienen te oordelen over de geschiktheid, de juistheid en de volledigheid van de inhoud en deze naar eigen inzicht te gebruiken. De auteurs, de EnTraCoP en Tracopi projecten en de Europese Commissie aanvaardden geen enkele aansprakelijkheid voor verlies of schade ontstaan als gevolg van het gebruik van of het vertrouwen op deze informatie.

1 Inleiding tot collaborative planning

Collaborative planning is een concept gericht op een maximale mate van betrokkenheid van de belanghebbenden en wordt gekenmerkt door overleg en gezamenlijke besluitvorming. Het uitgangspunt is om alle belanghebbenden van een project vanaf het begin van het planningsproces en gedurende de gehele looptijd te betrekken, en het streven naar consensus te prefereren boven het toepassing van de meerderheidsregel.

De gezamenlijke aanpak kan worden toegepast op diverse vormen van planning situaties zowel op kleine als op grote schaal. Het leent zich in het bijzonder voor projecten die betrokkenheid van het publiek stimuleren en ondersteunen, zoals bij bepaalde ontwikkelings- en financieringsprogramma's gebeurt in veel Europese landen.

Het is belangrijk om de theoretische achtergrond van collaborative planning te begrijpen alvorens in te gaan op de details van de praktische toepassingen ervan. Voordat u begint met het toepassen van daadwerkelijke methoden, dienen essentiële begrippen en termen te worden verduidelijkt en verschillende benaderingen te worden toegelicht.

LEERDOELEN

Het doel van deze module is om studenten vertrouwd te maken met de basiskennis van de theorie achter collaborative planning. Na het afronden van deze module moeten de leerlingen

- vertrouwd zijn met bepaalde belangrijke concepten en begrippen
- verschillende benaderingswijzen van planning begrijpen
- realiseren waarom collaborative planning belangrijk is
- zich bewust zijn van de kritiek

TRAININGSHANDLEIDING

De module is onderverdeeld in twee lessen die zo kunnen worden opgezet dat ze elk 45-90 min. duren:

1. Basisconcepten (workshop en discussie)
2. Kritiek op collaborative planning (workshop en oefening)

Er is ook een verklarende woordenlijst met de definities van de belangrijkste terminologie opgenomen.

1.1 Basisconcepten

In deze les wordt een aantal aspecten van publieke betrokkenheid bij planning behandeld en welke plaats collaborative planning inneemt in vergelijking met andere benaderingen van oudsher bekend als 'participatie'. Het omvat drie hand-outs waarvan de inhoud binnen een les van 45 minuten behandeld kan worden. Het is echter aan te bevelen hier meer tijd voor te nemen en te kiezen voor een meer ontspannende workshop achtige setting om een discussie over de gegeven onderwerpen plaats te laten vinden.

Hand-out 1.1.1 probeert de wortels te traceren van zowel participatie alsook collaborative benaderingen van planning door parallellen te trekken met governance concepten.

Hand-out 1.1.2 gaat dieper in op hoe beide concepten op zeer verschillende niveaus kunnen worden geïmplementeerd en gaat over de vraag wat een planningsproces tot een collaborative maakt.

Hand-out 1.1.3 legt een aantal randvoorwaarden waaraan moet worden voldaan om een echt collaborative proces in gang te zetten.

De **Dia 1.1** presentatie omvat alle drie de onderwerpen.

1.2 Kritiek op collaborative planning

Het doel van deze les is het nadenken en discussiëren over de negatieve aspecten van collaborative planning te stimuleren.

Hand-out 1.2 behandelt een aantal kritische punten die tegen een collaborative planning zijn ingebracht en zet ook een aantal mogelijke tegenargumenten uiteen.

Oefening 1.2 kan worden gebruikt om de voors en tegens van collaborative planning te bespreken. Daarnaast, is deze oefening bedoeld om communicatievaardigheden te beoefenen als eerste beginpunt van collaborative planning.

De oefening zelf neemt ongeveer 45 min. in beslag, maar de totale duur van de les is variabel. De hand-out vormt slechts een beginpunt voor een discussie over collaborative planning die eventueel langer kan duren.

Kritiek is iets dat we gemakkelijk kunnen omzeilen door niets te zeggen, niets te doen, en niets te zijn – *Aristoteles*

1.3 Woordenlijst

De woordenlijst bevat definities van belangrijke technische termen die binnen CoPack gebruikt worden en kan ook worden gedownload als een PDF bestand.

Collaborative planning: Een planningsconcept dat is gericht op een maximaal niveau van betrokkenheid van →**belanghebbenden** en zich kenmerkt door

→**beraadslaging** en gezamenlijke besluitvorming.

Beraadslaging: Een proces van diepgaande discussie en inspraak op een basis van gelijke rechten, voorafgaand aan de besluitvorming.

Deelname: In bredere zin, betrokkenheid: het daadwerkelijk betrokken zijn of het proces van betrekken van →**belanghebbenden** en het algemene publiek in het proces van voorbereiden en beslissingen nemen. In engere zijn, activiteiten gerelateerd aan het concept van →**participatieve planning**.

Participatieve planning: Een planningsconcept dat streeft naar een zekere mate van betrokkenheid van →**belanghebbenden** en het algemene publiek, gebruikmakend van ideeën van participatieve democratie, zoals referenda en publieke hoorzittingen.

Programme-based planning (PBP): Een methodische aanpak voor het organiseren van →**collaborative planning** processen. Programme-based planning biedt een drie fasen model van collaborative processen en een uitbreidbare set van methoden en beslissingsondersteunende instrumenten voor het identificeren, structureren en oplossen van problemen, betrekkinghebbend op zowel de technische als de sociale aspecten van de planning. Programme-based planning is gebaseerd op het concept van collaborative planning en is gericht op het vergemakkelijken van de selectie en het vergroten van de betrokkenheid van de belanghebbenden. Op het sociale vlak van planning, probeert het sociaal leren, capaciteitsopbouw en betrokkenheid onder de deelnemers te promoten.

Belanghebbenden: Personen en rechtspersonen buiten de kring van planners en planningsautoriteiten wiens belangen op één of andere manier verbonden zijn met een planning project. Bij gebruik in planning en bestuur, kan de term worden gerelateerd aan het Engelse gezegde dat 'something is at stake' (er iets op het spel staat') voor deze partijen. Het omvat zowel passieve (worden beïnvloed door) als actieve (het nastreven van hun eigen belang) vormen van deelneming.

1.4 Bronnen en aanbevolen literatuur

Arnstein, Sherry (1969): A ladder of citizen participation. In: Journal of the American Planning Association JAIP, Vol. 35, No. 4, July 1969.

Brand, Ralf and Gaffikin, Frank (2007): Collaborative Planning in an Uncollaborative World. In: Planning Theory (November 2007) 6 (3): 282-313.
<http://plt.sagepub.com/content/6/3/282.full.pdf+html>

Fainstein, Susan. S. (2000): New Directions in Planning Theory. In: Urban Affairs Review, 35 (4) (March 2000), 451-78.

Healey, Patsy (2003): Collaborative Planning in Perspective. In: Planning Theory (July 2003) 2 (2): 101-123.
<http://plt.sagepub.com/content/2/2/101.full.pdf+html>

Healey, Patsy (1999): Collaborative planning: Shaping places in fragmented societies. Macmillan, London.

Innes, Judith E; Booher, David E. (2000): Collaborative Dialogue as a Policy Making Strategy. University of California, Berkeley, U.S.

2 Een collaborative proces voorbereiden

Alvorens een collaborative proces te introduceren of te beginnen, dienen planners vertrouwd te raken met wat meer onderwerpen die de gebruikelijk vereiste technische kennis in planning overstijgen.

Het collaborative idee introduceert een maatschappelijk perspectief voor planning en besluitvorming dat enige voorbereiding vereist. Vanuit dat perspectief, worden

vraagstukken van het menselijk gedrag, interactie en communicatie belangrijk, daar deze grotendeels een collaborative proces vormen.

Het merendeel van de onderwerpen kunnen alleen hier slechts licht worden aangeroerd, en de lessen kunnen zo worden ingericht dat ze deze diepgaand aan bod komen indien de kennis en de middelen van de trainer dit toelaten. Ook behandelt deze module, meer dan andere CoPack onderdelen, onderwerpen geschikt voor debateren en die profiteren van onderlinge discussie tussen studenten.

Door te falen in het voorbereiden, bereid je je voor om te falen.
– Benjamin Franklin

LEERDOELEN

De module is gericht op het overbrengen van kennis en het aanleren van vaardigheden die specifiek zijn voor collaborative planning, de meeste hebben betrekking op het sociale aspect. Na het voltooien van deze module dienen de leerlingen

- in staat te zijn zijn rollen in een collaborative proces te weerspiegelen,
- in staat zijn de verschillende ethische benaderingen van besluitvorming te onderscheiden en toe te passen,
- basisvaardigheden in conflicthantering te bezitten,
- kennis te hebben van de rol van de media in collaborative planning,
- hun presentatie vaardigheden te hebben geoefend en mogelijk verbeterd.

TRAININGSHANDLEIDING

De module biedt drie lessen waarin de nadruk verschuift van naar binnengerichte en meer technische aspecten naar meer naar buitengerichte en praktische aspecten:

1. Rollen en houdingen (les en oefening)
2. Conflicthantering (les en oefening)
3. Media en communicatie (les)

2.1 Rollen en standpunten

Deze les behandelt in het eerste deel de verschillende rollen die planners kunnen en moeten aannemen in een collaborative groep, in tegenstelling tot louter handelen op een technisch niveau van de planning. Het tweede deel is gewijd aan de ethische aspecten van besluitvorming. De twee bijbehorende hand-outs kunnen worden behandeld tijdens een les van 45 minuten of een verlengde van 90 minuten om discussie en diepgaand bestuderen mogelijk te maken. Een basis diashow welke verder kan worden uitgebreid is ook inbegrepen.

Handout 2.1.1 behandelt de rol van planners in collaborative processen.

Handout 2.1.2 introduceert drie verschillende benaderingen tot besluitvorming.

De **Dia's 2.1** presentatie bevat een aantal teksten en afbeeldingen met betrekking tot deze onderwerpen.

De bovenstaande onderwerpen zijn elk vergezeld van een oefening:

Oefening 2.1.1 is gericht op het oefenen van verschillende rollen in een bepaalde planning situatie en vereist voorbereiding thuis. Presentatie en bespreking van de resultaten zal 20-60 min. in beslag nemen, afhankelijk van het aantal studenten of groepen.

In **Oefening 2.1.2** wordt de studenten gevraagd een planningskwestie te bespreken vanuit verschillende ethische benaderingen. In tegenstelling tot bij de voorgaande oefening zal de voorbereiding tijdens de cursus plaatsvinden, resulterend in een tijdsbestek van 45 min. en meer, afhankelijk van het aantal groepen.

2.2 Conflicthantering

Conflicten zijn onvermijdelijk, wanneer belanghebbenden in een planningsproces verschillende belangen hebben. De vraag is niet hoe ze voorkomen kunnen worden, maar hoe ermee om te gaan.

Conservatieve en participatieve benaderingen van planning kunnen op de formele procedures vertrouwen voor het oplossen van conflicten – wat meestal alleen inhoudt dat, wanneer alles is gezegd en gedaan, één partij over stag zal moeten gaan. Daarentegen is collaborative planning gebaseerd op het idee dat de plannende groepen dienen te proberen hun conflicten op een door hen zelf te bepalen manier op te lossen.

Deze les behandelt daarom basisaspecten van het omgaan met conflicten. Het biedt twee hand-outs waarvan de inhoud kan worden behandeld tijdens een les van 45 minuten en een oefening die circa 30 minuten in beslag neemt.

Handout 2.2.1 laat kennismaken met elementaire theoretische kennis omtrent conflicten.

Handout 2.2.2 behandelt een aantal aspecten van conflicthantering zoals actief luisteren en onderhandelen.

Exercise 2.2 kan worden gebruikt voor het oefenen van effectief luisteren.

2.3 Media en communicatie

De media dient zowel voor de interne als de externe communicatie van een project. Deze les houdt zich in **Hand-out 2.3.1**, bezig met mediarelaties voor de externe communicatie en het effect van nieuwe, op het internet gebaseerde technologieën op collaborative planning.

Naast deze nogal technische aspecten, worden persoonlijke vaardigheden belangrijk op het moment dat voorstellen of resultaten van iemands werk aan een groep dienen te voorgelegd. **Hand-out 2.3.2** behandelt daarom presentatievaardigheden.

2.4 Bronnen en aanbevolen literatuur

Amy, Douglas J. (1987): *The Politics of Environmental Mediation*. Columbia University Press, New York.

Bentham, Jeremy (1789): *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*.

Engel, Antonia and Korf, Benedikt (2005): *Negotiation and mediation techniques for natural resource management*. Prepared in the framework of the livelihood Support Programme (LSP). An interdepartmental programme for improving support for enhancing livelihoods of the rural poor. FAO, Rome.

Fisher, Roger and Brown, Scott (1988): *Getting Together: Building Relationships as We Negotiate*. Penguin, New York.

Foot, Philippa (1967): *The Problem of Abortion and the Doctrine of the Double Effect in Virtues and Vices*. In: *Oxford Review*, Number 5, 1967.

Kant, Immanuel (1785): *Grounding for the Metaphysics of Morals*. Translated by James W. Ellington.

Mandeville, Bernard (1714): *The Fable of The Bees: or, Private Vices, Public Benefits*. The first edition was published anonymously.

Schmid, Alex P.(1998): *Thesaurus and Glossary of Early Warning and Conflict Prevention Terms*. Forum on Early Warning and Early Response, London.

3 Methoden en instrumenten

In diverse pogingen om de samenwerking in planning processen te verbeteren, zijn veel verschillende methoden bedacht en aangepast. Over het algemeen heeft een planningsproces baat bij gebruik van dergelijke methoden en het is opgevallen sommige van deze methoden vooral goed werken wanneer zij worden gecombineerd.

Dit is de reden waarom CoPack, onder de naam **Programme-based planning**, probeert een systematische aanpak te introduceren voor het gebruik van methoden bij collaborative planning. Hoewel verre van compleet, kan het hier gepresenteerde methodische kader helpen bij het kiezen van het juiste instrument en het goed organiseren van collaborative processen.

De **Methodenhandleiding** presenteert de methoden en ook de toepassingen zelf. Het is nauwelijks mogelijk om een uitgebreide handleiding te leveren, omdat het terrein van samenwerkende benaderingen snel verandert en er constant nieuwe methoden worden ontwikkeld en in praktijk gebracht. De in de handleiding beschreven methoden zijn geëvalueerd en geselecteerd tijdens het [Tracopi](#) project.

LEERDOELEN

Het doel van deze module is om studenten kennis te laten maken met een gestructureerd collaborative planning process en verschillende methoden en instrumenten te presenteren die beschikbaar zijn om het proces te ondersteunen. Na het voltooien van deze module, dienen de leerlingen:

- in staat te zijn de verschillende fases van een planning proces te kunnen onderscheiden,
- een goed beeld te hebben van de verschillende beschikbare methoden en een algemeen begrip hoe een methode te kiezen en deze in specifieke planning situaties toe te passen,
- een eerste indruk te hebben opgedaan van collaborative planning in de praktijk en het vertrouwen te hebben de methoden in levensechte situaties toe te passen.

TRAININGSHANDLEIDING

De module is onderverdeeld in een les van 45 minuten en een workshop die verlengd kan worden van 90 minuten tot elk werkbaar tijdsbestek, afhankelijk van de omvang van de methoden en de toe te passen planning stappen.

1. [Programme-based planning](#) (les)
2. [Collaborative planning methoden](#) (workshop)

3.1 Programme-based planning

Programme-based planning is de naam voor een bescheiden poging om de verschillende onderdelen en fasen van collaborative planning processen te systematiseren. Het hier geïntroduceerde model vormt een basis voor het selecteren van instrumenten en methoden om bij collaborative planning toe te passen. Het is echter nog zeer eenvoudig en kan in de toekomst wellicht nauwkeuriger worden gedefinieerd.

Twee handouts en een diashow kunnen worden ingezet om de inhoud van deze les van 45-minuten te presenteren:

Handout 3.1.1 behandelt betrokkenheid als een proces, in tegenstelling tot de meer statische perspectieven die eerder werden toegepast.

Handout 3.1.2 introduceert een eenvoudig drie-fasen model als leidraad voor het collaborative process.

De **Dia 3.1** presentatie visualiseert de inhoud van beide handouts.

3.2 Collaborative planning methoden

Uiteraard is er voor training planning een planningssituatie nodig. **Handout 3.2** beschrijft een casus die gebruikt kan worden als voorbeeld. Het wordt aanbevolen om voor opleidingsdoeleinden een andere real-life casus te gebruiken omdat het gemakkelijker kan zijn studenten te motiveren als ze bekend zijn met de leefomgeving en de problematiek in kwestie. Leraren kunnen de handout gebruiken als basis voor hun eigen casusbeschrijvingen door het bronbestand aan te passen wat onderdeel is van het CoPack bronpakket in de Downloads section.

Na de presentatie van de casus, is het tijd de methoden in praktijk te brengen. Kies methoden die geschikt zijn voor uw geval uit de **Methodenhandleiding** en start een workshop voor het emuleren van een collaborative process in uw groep. Dit deel van de cursus kan tot elk werkbaar tijdsbestek worden uitgebreid, maar dient ten minste 90 minuten te zijn.

3.3 Bronnen en aanbevolen literatuur

Longley, Paul A., Goodchild, Michael F., Maguire David J., and Rhind, David W. (2010): Geographical Information Systems and Science. 3rd ed. John Wiley & Sons.

Martins, Helena and Borges, José G (2007): Addressing collaborative planning methods and tools in forest management. Forest Ecology and Management 248, 107-118.

INTERNET

British Forestry Commission Toolbox for public engagement in forest and woodland planning:

<http://www.forestry.gov.uk/toolbox>

Community planning website:

<http://www.communityplanning.net>

Cayra (free mind mapping software):

<http://cayra.en.softonic.com/>

Edraw (free mind mapping software): <http://www.edrawsoft.com/freemind.php>

EngagingCities (describes new online participation tools) <http://engagingcities.com/>

4 Documentatie

Om een project zowel transparant als begrijpelijk te maken voor zowel de deelnemers alsook andere partijen die het recht hebben geïnformeerd te worden, is het noodzakelijk alle relevante informatie over het planningsproces te documenteren. Een goede documentatie is de basis voor het presenteren van het eigen werk en het controleren van de voortgang van een project. Daarnaast maakt voortbouwen op goed gedocumenteerde ideeën het gemakkelijker om oplossingen te bedenken.

In deze module wordt documentatie behandeld zowel in striktere als in bredere zin, aangezien de term naar het volgende kan verwijzen

- het vastleggen van gebeurtenissen zoals interne en openbare bijeenkomsten of hoorzittingen die deel uitmaken van een samenwerkingsproces,
- het totaal aan informatie met betrekking tot een project dat beheerd dient te worden en toegankelijk dient te blijven.

Het accent ligt op het documenteren in de strikte zin van het verzamelen van informatie over gebeurtenissen die in positief zin vereist is voor opzetten van een planningsproces. Deze informatie dient echter te worden beheerd, en de meeste universitaire opleidingen besteden weinig tot geen aandacht aan het bijbrengen van basisvaardigheden aangaande gegevensbeheer. Daarom hebben we een les en een oefening gewijd aan de fundamentele aspecten van gegevensbeheer.

Het is niet noodzakelijk voor studenten om op dit punt een uitgebreide begrip te hebben van samenwerkingsplanning. De module kan voorafgaan aan de meeste anderen bij het opzetten van een planning of studieprogramma.

LEERDOELEN

Het doel van deze module is om studenten vertrouwd te maken met documentatie technieken zowel op het gebied van het vastleggen van gebeurtenissen, alsook aangaande het beheer van gegevensverzamelingen. Na het voltooien van deze module zou de student in staat moeten zijn om

- de juiste technieken voor het documenteren van gebeurtenissen te kiezen,,
- opnemen en uitwerken van vergadernotulen,
- het op efficiënte wijze beheren van projectgerelateerde gegevens.

TRAININGSHANDLEIDING

Based on the handouts and exercise papers provided, this module can be split into three lessons of 45 min each:

1. Het documenteren van gebeurtenissen (lecture),
2. Uitwerken van vergadernotulen (oefening),
3. Gegevensbeheer (les en oefening).

Wat betreft het praktische deel betreffende het vastleggen van gebeurtenissen en het notuleren, dient altijd te worden overwogen deel te nemen aan een echte vergadering of openbare hoorzitting met betrekking tot planning indien dit tot de mogelijkheden behoort.

4.1 Het documenteren van gebeurtenissen

De inhoud van deze introductieles over collegestijl staat in de in de **Handouts 4.1.1 en 4.1.2**. Deze behandelen de rol van het documenteren in een planningsproces en beschrijven verschillende documenteertechnieken en manieren van het naverwerken van aantekeningen en verslaglegging. Docenten kunnen hun eigen manieren bedenken, afhankelijk van de beschikbare apparatuur, om de voorgestelde technieken te verwerken. Tevens dient elke kans te worden benut om deel te nemen aan een echte vergadering of een ander planning-gerelateerd evenement.

Met behulp van de hand-outs, zouden studenten zowel in staat moeten zijn te bepalen wanneer in een planningsproces documentatie vereist is en welke technieken kunnen worden toegepast, alsook het algemene belang van goede verslaglegging te erkennen.

4.2 Vergardernotulen

Dit is een praktische oefening van 45 minuten gebaseerd op een denkbeeldige planningsituatie. De studenten worden ingedeeld in groepen van vijf en gevraagd een vergadering te houden waarin een besluit dient te worden genomen. Het verhaal en de setting wordt beschreven op het vel **Oefening 4.2**. Tijdens de vergadering dient er genotuleerd te worden.

De essentie van de oefening is dat de notulen zullen worden geëvalueerd door een andere groep studenten. Zij zullen worden gevraagd een waarheidsgetrouw verslag te maken van de vergadering en de tijdens de vergadering gemaakte beslissingen, slechts aan de hand van de door anderen opgestelde notulen. De correctheid van hun uitspraken zal de kwaliteit of de tekortkomingen van de oorspronkelijk opgemaakte notulen onthullen.

4.3 Gegevensbeheer

Deze les behandelt een aantal aspecten van gegevensbeheer, zoals mapstructuren, bestandstypen en metadata. **Handout 4.3** reikt basiskennis aan waarvan de presentatie, indien mogelijk, gedaan moet worden via een demonstratie op een computer. Docenten kunnen aanvullende voorbeelden aandragen uit hun eigen werkervaring, zoals goed en slecht georganiseerde projectmappen.

Het materiaal is zodanig geselecteerd dat het onafhankelijk is van een bepaald merk of computer besturingssysteem. In principe is de gepresenteerde informatie toepasbaar op alle gangbare besturingssystemen.

Computerwerkplekken zijn absoluut vereist voor **Oefening 4.3** (15 minuten) die het gebruik van metadata behandelt om ongesorteerde bestanden te classificeren.

4.4 Bronnen en aanbevolen literatuur

INTERNET

Advice on preparing an agenda, having a great meeting and writing up minutes
<http://themeetingminutes.com/>

The MIT Libraries Data management pages
<http://libraries.mit.edu/guides/subjects/data-management/index.html>

5 Evaluatie

Evaluatie houdt in nadenken over een proces en de uitkomst en de kwaliteit ervan te beoordelen. Bij collaborative planning, zijn het resultaat en het proces even belangrijk: de uitkomst geeft het technisch resultaat van het proces weer dat op zichzelf, als sociale activiteit die niet altijd strikt door wetten en gebruiken wordt geregeerd, evaluatie en controle behoeft.

In deze module wordt kort ingegaan op wat planners en facilitators over proces en resultaten evaluatie dienen te weten. Beide hier gepresenteerde materialen kunnen worden doorgewerkt tijdens een les van 45 minuten.

Handout 5.1 stelt technieken voor, voor het evalueren van collaborative processes en hun resultaten.

Exercise 5.1 is gericht op het evalueren van de CoPack opleiding zelf. Het resultaat van deze oefening is een paneel beeld dat de waardering van de verschillende lessen weergeeft.

De makers van CoPack zijn elke trainer die zijn resultaten instuurt van oefening 5.1 om CoPack te helpen verbeteren zeer erkentelijk.